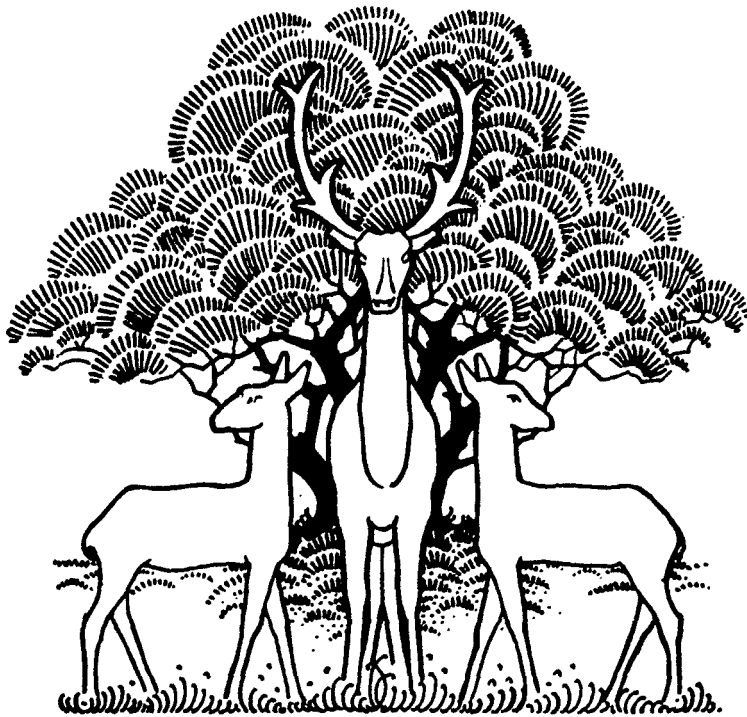

„de Schouw“

Vereniging van
Vrienden
van de
HOGE VELLUWE

D E S C H O U W

Orgaan van de Vereniging van "VRIENDEN VAN DE HOGE VELUWE"

Secretariaat: Berg en Dalweg 5, Beekbergen

Alle correspondentie voor de Redactie te richten aan:
Mevr. W. M. C. VOGELZANG-GIESKE - BALMERSTRAAT 40 - APELDOORN

Jaargang 15, No. 4

21 december 1968

W I N T E R S C H O U W 1 9 6 8

Inhoud :

Blz.

3	Kerstwens	
5	Verslag Najaars-Hoge Veluwedag over causerie van de Heer Strijland "Valkerij in het Heden en Verleden"	Redactie
9	Nog eens de Notenkraker	B. Schäffner
10	Na het feest	B. Schäffner
12	Zwerven op de Hoge Veluwe	
14	Museumnieuws	
15	Mededelingen	
17	Vederspel	A.B. Wigman
19	Sint-Hubertusdag	N. Prakke

WENKEN voor inzenders van kopij :

1. Gebruik voor Uw kopij zo mogelijk een schrijfmachine en maak twee doorlagen. Indien dit niet mogelijk is, schrijft U dan met ballpoint en maak doorlagen via carbonpapier.
2. Gebruik brede marge en ruime interlinie.
3. Zend kopij met één doorslag in.
4. Foto's op zwart-wit glanzend papier.
5. Zend Uw kopij voor de eerstvolgende Schouw in vóór 10 februari 1969.

FOTO: J. v. d. Schoor

Bestuur en Redactie wensen alle leden

Prettige Kerstdagen

en een

Gelukkig 1969

FOTO'S:

A. P. Valkenburg
D. J. Aalders

41e HOGE VELUWEDAG

CAUSERIE DE VALKERIJ IN HET HEDEN EN VERLEDEN

De Redactie

Op zaterdag 26 oktober vond onze najaars-Hoge Veluwedag plaats, welke verzorgd werd door het Nederlands Valkeniers Verbond. Hieraan voorafgaande werd een Bijzondere Algemene Ledenvergadering gehouden, noodzakelijk, zoals de Voorzitter de vele aanwezigen in zijn openingswoord mededeelde, omdat de penningmeester aan het einde van dit jaar zijn taak zal neerleggen en niet gewacht kan worden met het benoemen van een nieuwe penningmeester tot de algemene Ledenvergadering in het voorjaar. Verder heeft het Bestuur gemeend het bestuur te verjongen.

Voor de voorgestelde kandidaten zijn geen tegencandidaten ingediend, zodat Mr. Ph. Mees wordt benoemd tot penningmeester als opvolger van de Heer Van Tienhoven, terwijl Ir. J.J. Alexander de plaats inneemt van Prof. Engel en het bestuur wordt uitgebreid met de Heer N. F. A. M. ten Horn. De Voorzitter heet met een persoonlijk woord de nieuwe bestuursleden welkom.

Het blijkt, dat de zojuist benoemde bestuursleden al met nieuwe ideeën rondlopen, zoals het creëren van een kinder-crèche, zodat de ouders aan allerlei kunnen deelnemen.

Na de rondvraag sluit de Voorzitter met enige woorden van dank aan de werkgroepen. Met name noemde spreker de Heer Ton Berends van de fotowerkgroep, als maker van de fraaie bijlage in de Herfst-Schouw.

Het register van Dr. De Bloeme zal door Mevrouw Vogelzang op stencil worden gezet; het bewuste groene strookje voor de bestelling kan nog opgestuurd worden.

Toen was het moment gekomen dat de leiding van deze dag overging aan de Valkeniers, die met acht man sterk zaten te wachten met hun vogel geduldig zittend op de leren handschoen aan de linkerhand.

De Heer Strijland, die een causerie hield over de Valkerij in het Heden en Verleden, zei verheugd te zijn om op deze dag voor de Vrienden van de Hoge Veluwe wat te vertellen over de Valkerij en vanmiddag te demonstreren, omdat de Valkeniers zo'n grote gastvrijheid genieten op de Hoge Ve-

luwe en er zelfs een hut hebben om te verblijven.

Meestal bedrijven de valkeniers hun sport, of is het hun kunst (?), in stilte en zijn alleen onder elkaar. Spreker wilde de aanwezigen straks bij de demonstratie dan ook niets in het vooruitzicht stellen, omdat de vogels hun kunsten zullen gaan vertonen voor een grote groep, bovendien zijn er momenteel weinig konijnen. (Dat er weinig konijnen zaten, dachten enige toeschouwers het hunne over. Tijdens de demonstratie, waarbij keer op keer fretjes tevergeefs werden ingezet, werd verondersteld, dat de konijntjes thans in de Aula van het Kröller-Müller zaten en misschien wel een causerie hielden over de Vrienden van de Hoge Veluwe, die op de Compagnieberg stonden.)

De Heer Strijland trachtte voor ons te benaderen wat het is om Valkenier te zijn.

Vroeger werd de Valkerij uitgeoefend als een beroep of ambacht.

Zij waren dan meestal in dienst van een vorstelijk persoon of edelman. Voor deze oude vorstenhuizen was het een status om er veel en goede valken op na te houden. Jachtvogels werden b. v. gebruikt als een geschenk van en aan vorsten. In de tijd van Karel de Grote werden al wetten op de Valkerij gemaakt en in de middeleeuwen beleefde de valkerij zijn glorie tijd. Het was toen een vermaak en een evenement op gelijk niveau van de tournooien.

De betekenis van de jachtvogel was zo groot, dat b. v.

"zwaard en vogel niet verpandbaar waren" en iemands vogel van de hand slaan was een grote belediging. Een jachtvogel werd ook niet gekocht, maar werd alleen ten geschenke gegeven.

De laatste tijd worden ze wel verhandeld, wat niet zo aantrekkelijk is.

Er was ook verschil in stand ten opzichte van de vogels die men mocht houden.

Vorsten bezaten valken uit IJsland en Groenland.

Kerkvorsten en edelen hadden slechtvalken en burgers deden het met haviken en sperwers.

Van Nederland is bekend, dat ze hier gevangen en afgericht werden. De vogels hadden hier hun pleisterplaatsen o. a. bij Valkenswaard, waar nu nog iets van een "Vangplaats" te vinden is. Deze bedevaartplaats werd de laatste 20 tot 30 jaar veel bezocht door valkeniers uit alle hemelstreken.

Begin 1900 was Adriaan Mollen uit Valkenswaard de nog enige beroeps-valkenier in Nederland en toen in 1935 Het Nederlands Valkeniers Verbond werd opgericht, werd het naar hem genoemd.

De tegenwoordige valkeniers hebben de kunst en de traditie moeten lezen en leren uit oude archieven en boeken. Alles moest weer zelf gemaakt worden. Al lerende proberen ze de stijl van het oude bedrijf te handhaven.

Ja, waarom word je Valkenier?

Uit interesse voor de geschiedenis?

Of om het natuurgebeuren?

Of om het gesublimeerd weispel dat uit de jacht ontstaan is?

Dat is wel zeker, het moet in je bloed zitten. Het kost eindelijk veel geduld en tijd en teleurstelling.

Een vogel is geen hond, wordt niet afgericht, maar ze noemen het een training. Dat is een zuiver aanvoelen en gebruik maken van de levenswijze en het instinct van de vogel.

Een jachtvogel accepteert je hoogstens en moet er zijn voordeel in zien om op jacht te gaan en ook weer terug te komen op de hand van de meester.

Een meester, die door de vogel slechts gezien wordt, met de hond samen, als een aanvaardbaar compagnon.

Eens op een dag zal hij misschien beiden verlaten en dan van stonde af aan weer zelfstandig zijn en in volslagen vrijheid verder leven.

Na de lunch trokken de Valkeniers met zeer veel belangstellenden achter zich aan naar de hei en open terrein.

Met veel respect voor de organisatie moet ik zeggen dat aan de voorbereiding van deze demonstratie werkelijk niets ontbrak. Met veel tact en bedachtzaamheid werd de hele groep kijkers steeds op een heuvelrugje gezet om alles te kunnen overzien.

De terreinen waren de vorige dag verkend op de stand van het wild.

De valkeniers en hun helpers begrepen elkaar met een half woord en zelfs de fretjes waren meegebracht om de konijnen uit hun hol te krijgen.

De eerste demonstratie was van twee valken, die nog moesten leren. Eerst aan een lange lijn en daarna los. Ze vlogen de lucht in, cirkelden en kwamen pijlsnel op de "loer" af.

Dat is een prooi, meestal een namaak-duif aan een touw,

waarop een stukje aas bevestigd is, die rondgedraaid wordt. Na een paar keer snel doordraaien, zodat de vogel de prooi mist en doorvliegt, krijgt hij de duif. Net op tijd, voordat hij in zijn vogelhoofd haalt om maar door te vliegen en ergens anders zijn honger te gaan stillen.

Voor oefenen is hij nu niet meer geschikt, want zonder honger zou hij niet meer terug komen.

De tweede demonstratie was met haviken.

De valkenier met de aangewezen havik op de hand en iedereen staat doodstil, de fret doorloopt de konijnenholen of de hond loopt zig-zag het terrein af te speuren en als er maar iets beweegt schiet de havik van de hand op de prooi.

De eerste keer was het een haas, die uit zijn leger spurttte. Binnen enkele seconden is het gebeurd: afvliegen - inhalen - doden.

Het gelukt een havik niet vaak om een haas te overmeesteren.

Later sloeg een tweede havik nog een konijn en een derde was naar het hoge bos in de mist verdwenen toen rabbie hem te vlug af was.

De laatste vlucht was op een konijn, dat zijn voorsprong benutte om nog net precies voor de aanschietende vogel in een hol te verdwijnen. Dan is het goed gebruik in de valkerij om zo één niet voor een tweede keer lastig te vallen. Die heeft eerlijk gewonnen!

Het is de juiste voorbereiding en daarna de spanning of alles loopt zoals het bedacht is, wat het hoogtepunt van de jacht is.

Voor deze unieke middag voor de Vrinden van de Hoge Veluwe alle hulde aan de Valkeniers, die met zoveel waren opgekomen en geen moeite hadden gespaard om het beste van hun vogels en van de Valkerij te laten zien.

En heel veel dank speciaal aan de Heer Strijland, die ons zo prettig en boeiend heeft ingewijd deze morgen en 's middags door een megafon uitgebreid commentaar gaf van wat er gebeurde.

Door het boeiende schouwspel waren we kou en nattigheid haast vergeten, maar volgend keer toch beter warm schoei-sel meenemen.

P. S. De vervlogen vogel werd voor de avond nog door zijn eigenaar weer binnengehaald en maakte daarna zelfs nog een fraaie vlucht.

NOG EENS DE NOTENKRAKER

B. Schöffner

In de Herfst-Schouw schreef de heer Van Rhijn een stukje over de notekrakerinvasie. Hoewel het laatste woord over deze mooie immigrant nog lang niet gesproken is, lijkt het me toch wel op z'n plaats om er nog eens enkele regels aan te wijden. Alleen wordt het verhaal langzamerhand een beetje triest. Ze worden momenteel namelijk nogal eens dood gevonden. Een preparateur vertelde me laatst dat hij al 200 dode exemplaren had gekregen om op te zetten..... Waarom zijn deze vogels op zo grote schaal naar hier gekomen? Het blijkt dat er zo ongeveer eens in de zeven jaar een invasie plaats vindt, al waren ze de vorige keren op geen stukken na zo talrijk en vooral zo vroeg als dit jaar. Men neemt aan dat de populatie in Siberië door zo'n invasie sterk uitgedund wordt en weer een aantal jaren nodig heeft om eerst op peil en later op overbevolkingsniveau te komen. Is die overbevolking er dan tenslotte, dan trekt een groot deel weg om nooit meer terug te komen. Eén en ander in de geest van de Lemming (zoals ook de heer Van Rhijn al vermeldde), die ook in Noord-Europa soms "zelfmoordtochten" organiseert en waarbij duizenden dieren in zee omkomen. In hoeverre dat waar is? Wie zal het zeggen. Feit is, dat ik al verschillende notekrakers in m'n handen heb gehad en dat ze allen, zonder uitzondering erg mager waren; de dode exemplaren zelfs allen vel over heen.

Wat is het voedsel dat ze eten? Laat ik hier enkele persoonlijke ervaringen vertellen: In een proeftuin van het I. T. T. te Wageningen zaten de hele zomer een 4-5 exemplaren. Het hazelnotenperceeltje op dit terrein was het centrale punt en het werd zwaar geschat: geen noot bleef over. Men liet ze rustig hun gang gaan, ook als ze appels aanpikten, wat een heel karakteristiek pikbeeld opleverde. Desondanks zijn er al 2 dood gevonden; tot op het bot vermagerd.

Bij het vangen van merels zaten er ook eens 2 notekrakers in m'n net; broodmager. Iemand in de buurt had toevallig wat ongepelde noten in huis, die in het transportkistje bij de notekrakers werden gedaan. Toen ze er na enkele uren uitkwamen, waren alle noten aangepikt (niet gekraakt), zowel hazelnoten als walnoten, een paranoot en zelfs een paar on-

gepelde amandelen. Eén van de twee vogels is al snel weer ontsnapt, de tweede kreeg een ringetje en heb ik ca. 3 weken vastgehouden om wat "bij te spijkeren". In de (grote) kooi (en met waarschijnlijk de ergste honger gestild) weigerde hij echter alle voedsel, behalve gepelde hazelnoten. Appels en peer, eikels, beukenootjes, kastanje, pinda's, stukjes rauw en gekookt vlees, hondebrood, universeelvoer - niets van dat alles. Gaf je hem ongepelde hazelnoten, dan slokte hij er à la minute wel 5 achter elkaar op, maar even later braakte hij ze weer uit en met de snavel ontzaglijk snel op en neer gaand leek het alsof hij ze probeerde te kraken; wat ik echter nooit heb zien lukken. Na 3 weken zette ik de kooi open. Terwijl we toe stonden te kijken, kwam hij er op z'n gemak uit, bleef nog een 20 minuten in de schuur rondscharrelen - heel rustig en op z'n gemak - waarna hij de deur uit vloog, nog wat op 't dak bleef zitten en verdween.....

Wat het dus is met z'n voedsel? Waarschijnlijk ontbreekt hier een bepaald noodzakelijk component. Er zijn vogelmensen die beweren dat vooral arvezaad (bergden) heel essentieel is, maar een bewijs in die richting heb ik niet. Feit is, dat je hoe langer hoe minder levenden ziet en tamelijk dikwijls een dode vindt. Ik zal ze missen, de gezellige gespikkelde gasten die zo vlak bij je op een paaltje zittend zulke typische geluiden konden maken als ze in zichzelf babbelden - geluiden waarvan je ze steeds weer afvroeg: welke grappas zou dat nu weer zijn, omdat ze zo hemelsbreed verschillen met het gewone aan een kraai herinnerende krassen dat ze "en publique" ten beste geven.

NA HET FEEST

Op zaterdag 9 november was in Otterlo weer de jaarlijkse contactmiddag van dia- en filmvrienden van de Hoge Veluwe. Tot nu toe was 't steeds alsof er boze geesten in het spel waren: ieder jaar zouden enkele Schouwredactieleden zo'n bijeenkomst bezoeken en ieder jaar kwam er iets nóg belangrijkers tussen. Maar nu hebben we 't dan toch beleefd.

Hopelijk hebben wij de gang van zaken door onze aanwezig-

heid niet te erg verstoord. Doordat wij namelijk niet tot het einde konden blijven, werd speciaal voor de Schouwredactie het programma volkomen door elkaar gegooid; een gebaar, dat we zeer hebben gewaardeerd. Onze excuses voor de last die we daardoor hebben veroorzaakt.

Ik weet niet hoe het U gaat, maar als ik "dia's" hoor, ben ik a priori een beetje huiverig; zo geworden door de beruchte dia-avondjes bij burens en kennissen. U kent ze wel, talloze mooi gekleurde plaatjes met uitleg: "en dit is Mina terwijl ze voor de tent pannekoeken bakt en dit is Jan met z'n nieuwe strandbal" en ga zo maar door.

Als U ook zulke huiveringen hebt, ga dan vooral een volgende keer naar de contactmiddag. Verdraaid, wat een prachtig verzorgd en bezielde werk hebben we daar gezien. Maar laten amateur-fotografen en -filmers, die nog niet "mee doen", zich daar vooral niet door afschrikken. Heus, ook het eenvoudiger werk kreeg z'n kans en z'n waardering! Weet U, het is zo leuk om tussen mensen te zitten die allemaal bezielde zijn door hun hobby; je vertelt elkaar over je ervaringen, successen en tegenslagen en je vindt zo het geluk, want je bent creatief bezig. Ieder op z'n eigen manier. Heel anders dan passief voor de T. V. te hangen.

Deze mensen moeten tot de heel gelukkigen behoren, hoe kun je anders de schoonheid zien in het heel simpele: een graspolletje, een kever, de roep van de koekeek of een paar stukken hout. Het is een regel in onze redactie om geen namen te noemen (behalve van gastsprekers e. d.), maar een uitzondering moet gemaakt worden voor de diaserie van de heer J. v. d. Schoor. In de hele "beleving" (zoals hij het zelf noemt) komt geen mens en geen menselijk geluid voor, maar (of misschien juist daardoor?) zelden heb ik iets mooiers gezien. Ons Nationaalpark op z'n best. Misschien kent U het gedicht van Hugo van Straaten, dat eindigt als volgt:

Je zult het ver en heel ver moeten zoeken
en heel de wereld komt er tegen in verweer.
Maar jongens, ergens is nog plaats voor mensen,
want zie; de zon keert elke morgen weer.....

Ja, ergens - vlak bij - op onze Hoge Veluwe - "is nog plaats voor mensen" en zonder het lawaai van Deelen, de ploffieten en motorzagen en straaljagers, is het nog eens zo mooi.

Je werd er stil van, al was het alleen maar door de magnifieke opnamen van alle mogelijke soorten wild. Want ondanks de vaak gehoorde klacht van het publiek "ik zie nooit iets", lieten de dia's, films en foto's die wildrijksdom duidelijk blijken.

Maar ten slotte: het is toch zeker niet waar dat er onder de ca. 1000 vrienden van de Hoge Veluwe maar zo'n 30-35 amateurs fotografen en filmers zijn? Als U ook foto of filmcamera als hobbywapen hanteert, neem eens contact op met de heer Kammeyer*): "er is nog plaats voor leden", ook vooral in de kring van dia- en filmvrienden van de Hoge Veluwe. U bent er van harte welkom en spijt zult U er zeker niet van hebben.

*) Adres heer J. H. Kammeyer, Amstelkade 88^{II},
Amsterdam - telefoon 020 - 723316.

ZWERVEN OP DE HOGE VELUWE

Ex - stedeling

Een lid van onze Vereniging stuurde de redactie een uitgebreid artikel, voornamelijk bestaande uit vragen, met als titel "Zwerven op de Hoge Veluwe".

Een gedeelte hiervan staat hieronder in kleine letters afgedrukt. De overige vragen Ex-stedeling zullen gepubliceerd worden in de Lente-Schouw.

Wanneer een natuurminnend stedeling rondwaalt over onze mooie Hoge Veluwe, doet hij op elke tocht grote en kleine ontdekkingen.

Daarbij rijzen veelal vragen over het hoe en waarom, waarop Uw redactie waarschijnlijk wel een antwoord weet, zo bij voorbeeld:

Vraag:

In de meest westelijke kwekerij, waarin een korf van het ITBON, hangt een nestkastje op hoofdhoogte (Nr. 2). Vormt dit geen uitnodiging voor al te nieuwsgierige bezoekers met de kans op beschadiging? Zou het hoger aanbrengen niet gewenst zijn?

Antwoord:

De hoogte van aanbrengen hangt vaak af van de vogelsoort, die men in het kastje hoopt te krijgen. Daar is dus niet veel aan te doen. Slechte ervaringen met bezoekers (behalve vierbenige) hebben we voor zover bekend nog niet gehad, al wordt de kans met het toenemen van het bezoek wel groter.

Vraag:

Het ITBON plaatst korven over mierennesten voor studiedoeleinden. Beschermt men tevens daardoor een reeds bestaande mierenkolonie, of zet men deze in kleinere omvang ook uit? In de reeds genoemde kwekerij is onder een korf een mierenhoop gevormd, welke zuiver op een bijenkorf lijkt. Nooit eerder zag ik deze vorm. Moeten de min of meer onregelmatige vormen van andere mierenhopen geweten worden aan verstoring door mensen, dieren of afwaaiende takken, indien zij ongekorfd zijn?

Antwoord:

De (pyramidevormige) kooien over de nesten van rode bosmieren zijn een onderdeel van een proef waarbij de welstand van aldus tegen spechten beschermde kolonies wordt vergeleken met dat van niet-beschermde kolonies. Voorts zijn in de proef opgenomen een aantal kolonies die alléén 's winters met behulp van platte stukken gaas worden beschermd.

Het is de bedoeling omstreeks het jaar 1970 na te gaan of en zo ja in welke mate de kolonies van deze bescherming hebben geprofiteerd. Voor een wegtrekken van de spechten behoeft niet te worden gevreesd, daar deze vogels ook nog andere voedselbronnen hebben. Over aanleiding en doel van deze proeven vindt U één en ander in een der laatste afleveringen van "De Schouw" van 1959.

De bosmiernesten, die het gehele jaar door met behulp van de pyramidevormige kooien worden beschermd, blijven inderdaad gaver dan onbeschermd of alléén 's winters beschermd nesten. Volkomen ongestoorde nesten ontwikkelen zich echter lang niet altijd tot de bijenkorf-vorm. Vele andere vormen komen ook voor. Dit hangt samen met allerlei uitwendige factoren, vooral de beschaduwing. Het fijne van de zaak is echter niet bekend.

Er worden inderdaad op de Hoge Veluwe kunstmatig kolonies van rode bosmieren uitgezet.

De eerste paar jaar worden deze met de meergenoemde

kooien tegen de spechten beschermd, daarna niet meer.

E. T. G. Elton,
Itbon.

Verder heeft Ex-stedeling nog een verzoek aan alle bezoekers van de Hoge Veluwe:

Om elkaar op de wandeling in het Park te groeten. Dit in tegenstelling tot het onpersoonlijk langs elkaar heen lopen in de grote stad.

Aan de lijst van namen, in het interessante artikel van de heer Wigman in aflevering 3-1968, meen ik te mogen toevoegen:

Beukjesflës	Breeflës	Oude fasantenkweekplaats
het Kasteelbos	Koefflës	het Prisma
Schapenwei	de Scheerspiegel	Zwartevelde
Weymouthbos		

voor zover dit geen "dubbelen" zijn van de genoemde namen.

N.B. De plaatsnamen werden mij verstrekt door een veel "oudere" zwerver op de H. V.

MUSEUMNIEUWS

In de periode van november tot april is het beeldenpark voor het publiek gesloten; deze tijd zal echter gebruikt worden om nog enige verbeteringen aan te brengen in het "tentoonstellingsveld" van het Beeldenpark. Vooral ook bij de Moore-tentoonstelling bleek dat nog verschillende bomen in het veld het overzicht storen, terwijl het pad dat door het veld slingert de vrije benadering der beelden eerder belemmert dan bevordert.

Uiteraard heeft prof. Bijhouwer de supervisie over deze correcties, die door de HeiMij worden uitgevoerd.

In de wintermaanden komen er ook enkele nieuwe aanwinsten binnen, in de eerste plaats een grote sculptuur in fiberglas van de jonge Engelse beeldhouwer Philip King wiens inzending op de Biennale in Venetië zo'n voortreffelijke indruk maakte.

Trouwe bezoekers van het museum zullen bovendien gezien hebben dat de bronzen Avatar (incarnatie) van Isamu Noguchi, dank zij de kunstenaar, geruild kon worden voor het origineel in roze geaderd georgia marmer. We zijn bijzon-

der verheugd over deze ruil: de Avatar staat opgesteld bij de beeldenzaal.

Over de kolom van Volten berichtten we reeds.

Ook Couzijn gaf ons echter een van zijn recentste werken in bruikleen: De Auschwitz uit 1966-68. Dit aangrijpende beeld, dat vrijwel een hele zaal beslaat, zal tot het voorjaar in het museum blijven.

MEDEDELINGEN

Wildschuts doopten "Loo-hert" om
in "Claus" van Hoge Veluwe

Jarenlang heeft het zwaarste hert van het Nationale Park "De Hoge Veluwe" het "Loo-hert" geheten, maar onder elkaar hebben de wildschuts van het park dit kapitale dier later "Claus" genoemd, heel spontaan. Op 25 februari van 1959 verhuisde "Claus" tegelijk met nog twee kalveren van de Koninklijke Houtvesterijen naar De Hoge Veluwe. Dat kon de bloederversing ten goede komen. In omgekeerde richting gingen enkele moeflons.

De nieuwweling in het park werd aan het oor gemerkt en sinds zijn komst hebben de chef van de wildschuts, Melchior Lief-tink en zijn medewerkers het "Loo-hert" goed geobserveerd. Nu, na tien jaar, is het een kapitaal hert geworden - een ongelijke twintig-ender, wiens gewei elk jaar regelmatig groter wordt.

De afwerpstangen van het vorige jaar wogen 7 kilo. Bijna was een jonge bezoeker er met één van de stangen, die hij vond, vandoor gegaan, maar 't gewei kon nog net achterhaald worden.

"Claus", naar endental het zwaarste stuk roodwild van De Hoge Veluwe is nu ruim tien jaar (omstreeks mei '58 geboren). Wildschut Lief-tink denkt zo, dat er nog wel een paar jaar kunnen bijkomen, voordat het dier de beste jaren van zijn leven heeft gehad.

Zoals bekend was indertijd het zwaarste hert van de Koninklijke Houtvesterijen in zijn beste tijd 22-ender. Dat was de befaamde Caesar, die in de zuidelijke wildbaan van de Kon. Houtvesterijen de dood vond tijdens de bronsttijd.

De voorjaarsstand van het roodwild op De Hoge Veluwe zal straks - na het selectieve afschot - zijn: 53 geweidragers, 36 hinden, 7 smaldieren en 24 kalfjes. Voor hen, het ree-wild, de moeflons en de varkens geeft het nationale park elk jaar voor ongeveer 40.000 gulden aan bijvoeding uit. "Claus" heeft daarvan zijn brokje meegepakt en dat heeft hem kennelijk goed gedaan.

Overgenomen uit de N. A. C. d. d. 9-11-1968

Ons lid de Heer Ds. H. D. van Herksen schrijft ons:

Geachte Redactie,

Met belangstelling heb ik de voordracht gevolgd op de laatst gehouden Hoge Veluwedag over de Valkerij. In zijn betoog merkte de schrijver op, dat er in onze taal weinig of geen lectuur was. Naar ik meende noemde hij alleen een werk van prof. Swaen, dat slechts antiquarisch te verkrijgen was. Nu vernam ik van mijn boekverkoper G. Riemer te Ermeloo, dat er zeer binnenkort twee vertalingen op de markt komen.

Een vertaling van "The peregrine" van J. A. Baker. Een werk van 204 pagina's voor de prijs f 14,90.

En een vertaling van "As the falcon her bells" van Phillip Glasier, een werk van 224 pagina's tekst en 4 pagina's illustraties voor de prijs f 16,50.

Misschien kunt U bij het maken van een verslag over deze lezing de andere leden dienen met deze informatie.

Contributiebetaling

De Penningmeester zou het ten zeerste toejuichen als U Uw contributie voor 1969 in januari zoudt kunnen overmaken.

Hieronder nog even de contributie-bedragen:

Lid f 7,50

Lid + huisgenootlid f 7,50 + f 2,50

Jeugdlid f 1,00

De contributie kan overgemaakt worden op girorekening 951993 t.n.v. de Vereniging te Dricbergen.

Bij voorbaat onze dank

Gaandeweg schijnt er zoveel belangstelling voor het nog steeds zeer exclusieve vluchtbedrijf te zijn gekomen, dat uitgevers zich geroepen voelen er door publikaties de aandacht op te vestigen. Prof. Swaen's "Valkerij in de Nederlanden" verscheen ruim dertig jaar geleden en is reeds lang antiquarisch, evenals de veel oudere monumentale prachtwerken van prof. Schlegel en kolonel Van Es. En hierbij blijft het dan wel ongeveer; de Britten en Duitsers streefden ons ver voorbij en dit is - gezien ons geringe taalgebied en de weinige valkeniers - geen wonder.

Bosch en Keuning te Baarn durven het aan, thans opeens met twee boeken over het vederspel en verwante zaken voor het voetlicht te treden, beide van Engelse snit en origine, doch gelukkig door de betrouwbare tekst-revisie van de valkenier G. A. van Nie zonder technische feilen in de karakteristieke namen en uitdrukkingen.

Ook wat er over andere vogels, viervoeters, plant en dier in staat, kan de toets der kritiek volkomen doorstaan en ik zet er dit expres maar eens bij, omdat er in vertalingen vaak met de muts naar wordt gegooid.

Zo bleven dan J. A. BAKER "de Slechtvalk" en Ph. GLASIER "Zoals de valk haar bellen" (resp. f 14,90 en f 16,90) van vreemde smetten vrij; nergens behoeven insiders zich te ergeren, doch kunnen - vooral bij Glasier - het hart ophalen aan de levensloop en de avonturen van een beroepsvalker.

Zijn boek laat zich allerprettigst lezen, omdat het voortdurend varieert van jeugdherinneringen tot de blijmoedige vakkundige omgang met valken en arenden in hun vrije vlucht (vooral in de Schotse Hooglanden).

Baker bepaalt ons meer tot de tot in finesses uitgesponnen levenswijs van de slechtvalk buiten de broedtijd. Hij doet 't in de vorm van een dagboek, maar ik prefereer de vaak gezellig keuvelende, humoristische Glasier.

Feitelijk behoren ze naast elkaar op de boekenplank van de vogelvriend.

A. B. WIGMAN.

(Overgenomen uit de N. A. C. d. d. 10-12-1968)

FOTO: Dr. Berkhout

SINT-HUBERTUSDAG

N. Prakke

Onze kopergravure der aanroeping van Hubertus met het miraculeuze hert. Onthoud aan: „Kurzer Begriff desz Lebens und Wunderwerks desz H. Hubertus“ Antonius Daxen, gedrukt te Lutzerath A° 1722

Sint Hubertus
Het kerfje in moderne stijl (plaque) van Mendes da Costa in de muur der binnentuin van het landhuis op de Hoge Veluwe

De opening van de jacht op de Hoge Veluwe was dit jaar op dinsdag 5 november, omdat de eigenlijke datum, 3 november, op een zondag viel.

De Heilige van de jacht was wel met ons dit keer, want het was een prachtige herfstdag, weinig wind en zelfs nog een zonnetje, wat het bos af en toe in bescheiden goudglans deed oplichten.

De Heilige van de jacht was wel met ons dit keer, want het was een prachtige herfstdag, weinig wind en zelfs nog een zonnetje, wat het bos af en toe in bescheiden goudglans deed oplichten.

Van het gilde van de grofwildschutters waren er 24 aanwezig met nog enkele invité's.

Van de foto-werkgroep waren zeker 6 leden gekomen om van dit schouwspel te profiteren. Sommigen hadden er zelfs een dag vakantie voor genomen.

Van de Valkeniers was de heer Strijland gekomen, dit keer zonder havik, maar als gast van de jagers met een geweer. De jacht was op wilde zwijnen, d.w.z. dat een stuk of tien drijvers "een drift nemen". Rondom die drift staan de jagers, liefst bij een boom om enigszins onzichtbaar te zijn en zij schieten dus alleen buiten die drift.

Als iedereen zijn plaats heeft, wordt het begin met een toon op de jachthoorn aangegeven.

Als de drift afgelopen is geeft een andere toon het einde aan. Dan komt men bij elkaar en wordt er uitgemaakt wie de buit

heeft geschoten. De wildschut breekt een takje van een boom af, haalt het over de wond, "door het bloed", en biedt het de jager aan onder de woorden: Weidmans Heil. De jager neemt het aan en zegt: Weidmans Dank en steekt het op zijn hoed.

Zo kun je zien wie er die dag al wat geschoten heeft.

Tegen 1 uur verzamelen de jagers in de jachtkamer van de Pampel en krijgen erwtensoepp. Dit is een goede gewoonte op de Hoge Veluwe en zo is het ook al traditie dat op Hubertusdag de dotaties overhandigd worden aan het bestuur in de mooie zaal op het Hubertusslot.

Tegen 5 uur kwam iedereen daar samen, het geschoten wild lag voor de ingang, dat heet "Het tableau". De wildschutten daar voor langs met de linkerhand in de zij bliezen op hun hoorn "de begroeting van de jagers", die met hun gasten rond het tableau stonden.

Na deze ceremonie ging men naar binnen, het was echt koud geworden buiten met een heldere vrieslucht.

In een gezellig zaaltje met uitzicht op de vijver verwelkomde de heer Kramer het gezelschap uit naam van het bestuur. Na een paar vriendelijke woorden haalde de heer H. E. J. van Beuningen een stevige enveloppe uit zijn zak, waarvan de inhoud moest dienen voor het onderhoud van het grofwild. Als je het goed doet, kost dit onderhoud veel geld en op de Hoge Veluwe wordt het niet alleen goed, maar uitstekend gedaan, vandaar die stevige enveloppe met veel woorden van dank aan de Directeur en de wildschutten.

De heer Strijland overhandigde de dotatie van de Valkeniers, een bijdrage voor het onderhoud van de Valkeniershut.

De heer Berkhout gaf uit naam van de fotowerkgroep een album met de prachtigste foto's van de H. V. en constateerde, dat de samenwerking van bestuur en fotografen veel gewonnen had na elkaar voor twee jaar eens aangekeken te hebben, en dankte de heer Kramer voor zijn begrip en medewerking.

Met een glaasje sherry, het bekijken van de foto's en een npraatje werd deze dag besloten.

FOTO'S:

A. P. Valkenburg

J. v. d. Schoor

VERENIGING VAN "VRIENDEN VAN DE HOGE VELUWE"

Uit de Statuten:

Art. 2. De vereniging beoogt het aankweken van een hechte band onder hen, die belang stellen in de Stichting "Het Nationale Park de Hoge Veluwe", gevestigd te 's-Gravenhage, alsmede het bijstaan van het bestuur van die Stichting in het verwezenlijken van de doeleinden, die het krachtens de grondregelen van die Stichting heeft na te streven.

Art. 3. 1. De vereniging tracht haar doel te bereiken door in nauwe samenwerking met het dagelijks bestuur van de Stichting "Het Nationale Park de Hoge Veluwe"

- a. in brede kring belangstelling te wekken voor "Het Nationale Park de Hoge Veluwe" door het stimuleren van het bezoek aan dit park;
- b. het organiseren van één of meer "Hoge-Veluwedagen" per jaar;
- c. het vormen van werkgroepen uit en in bijzondere gevallen mede buiten haar leden, ter bestudering van bepaalde onderdelen, mogelijkheden en belangen van "Het Nationale Park de Hoge Veluwe";
- d. het dienen van advy en/of het doen van voorstellen aan het dagelijks bestuur voornoemd;

BESTUUR:

Jhr. W.H. de Beaufort, Maarn, Ere-Voorzitter

D.A. Kramer, Hoenderloo, Voorzitter

C.W. van Calcar, Secretaris, Berg en Dalweg 5, Beekbergen, tel. 05766-1500

G.K.C. van Tienhoven, Penningmeester, P. C. Hooftstraat 56^{III}, Amsterdam

Mr. Ph. Mees, Rotterdam/Hoenderloo, Penningmeester na 1 januari 1969

Leden:

Ch. G. Matser, burgemeester van Arnhem

Mr. A. L. des Tombe, burgemeester van Apeldoorn

Mej. J. J. M. H. Oudemans, Amsterdam

Ir. J. H. van Tuil, Hoenderloo

Ir. J. J. Alexander, Dieren

N. F. A. M. ten Horn, Nijmegen

Adviserende Leden:

Drs. R. W. Oxenaar, Directeur Rijksmuseum Kröller-Müller, Otterlo

Ir. H. van Medenbach de Rooy, Dir. Nat. Park de Hoge Veluwe, Hoenderloo

REDACTIE "DE SCHOUW":

Secretaresse:

Mevr. E. H. Prakke-Kley, Oosterbeek

Mevr. W. M. C. Vogelzang-Gieske

F. H. Nauta, Alphen aan den Rijn

Apeldoorn, Balmerstraat 40

B. E. Schäffner, Duiven

telefoon 05760-18705

De minimum-contributie bedraagt f 7,50 voor gewone leden; voor huisgenoten van leden f 2,50. Voor jeugdleden f 1,00. Organisaties en verenigingen kunnen als zodanig lid worden voor ten minste f 10,00 per jaar. "De Schouw" wordt U gratis toegezonden. Contributies dienen overgemaakt te worden aan De Ver. van Vrienden van De Hoge Veluwe, giro 951993 te Driebergen.

